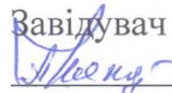


ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Петро МАКАРЕНКО
«03» вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

Економіка і фінанси підприємства

освітньо-професійна програма Маркетинг
спеціальність 075 Маркетинг
галузь знань 07 Управління та адміністрування

освітній ступінь Бакалавр

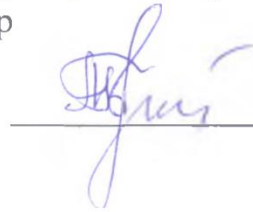
ННІ економіки, управління, права та інформаційних технологій

Полтава
2024-2025 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Маркетинг підприємства спеціальності 075 Маркетинг.

Мова викладання: державна

Розробник: Березіна Людмила, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, д.е.н., професор
3 вересня 2024 року



Людмила БЕРЕЗІНА

Схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, протокол від 03 вересня 2024 року № 1

Погоджено гарантом освітньої програми Маркетинг

03 вересня 2024 року



Іван ТЕРЕЩЕНКО

Схвалено головою ради з якості вищої освіти спеціальності 075 Маркетинг
протокол від 3 вересня 2024 року № 1



Вікторія ДАНИЛЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів	4
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	1/075МАР бд 2024
Семестр	2
Лекції (годин)	14
Практичні (годин)	26
Самостійна робота (годин)	80
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань, прикладних вмінь і навичок щодо використання основ прикладної економіки, методів організації ефективного господарювання на рівні основної ланки суспільного виробництва, підприємства, на сучасному етапі розвитку економіки.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню: Економічна теорія.

4. Компетентності:

загальні:

ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

спеціальні (фахові):

ФК 15. Здатність застосовувати знання та розуміння проблем предметної області з основ економіки, фінансів та оцінювання результатів підприємницької діяльності в аграрній сфері (чи організацій аграрної сфери).

ФК 16. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в сфері маркетингу з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

5. Програмні результати навчання

ПРН 4. Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.

ПРН 19. Знати основи економіки та фінансів, вміти оцінювати результати підприємницької діяльності.

ПРН 20. Планувати розвиток організації в напрямі підвищення економічної ефективності її діяльності та конкурентоспроможності.

**Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними
результатами навчання**

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 4. Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.	- знати тенденції розвитку підприємств з урахуванням національних економічних інтересів - розуміти механізм функціонування підприємства - аналізувати основні економічні та маркетингові показники діяльності підприємства з точки зору використання його ресурсів
ПРН 19. Знати основи економіки та фінансів, вміти оцінювати результати підприємницької діяльності.	- застосовувати теоретичні знання з метою опису змісту основних видів діяльності підприємства - аналізувати витрати підприємства - визначати алгоритм утворення прибутку підприємства
ПРН 20. Планувати розвиток організації в напрямі підвищення економічної ефективності її діяльності та конкурентоспроможності.	- оцінювати результати діяльності підприємства з точки зору ефективності та конкурентоспроможності

6. Методи навчання і викладання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

словесні методи: *лекція, розповідь-пояснення, бесіда;*

наочні методи: *ілюстрування; демонстрування;*

практичні методи: *робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, підготовка реферату/доповіді;*

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

методи формування пізнавальних інтересів: *створення ситуації інтересу та новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації.*

3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання:

інтерактивні методи: *дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій, «Мозковий штурм».*

комп'ютерні і мультимедійні методи: *використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.*

4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

методи усного контролю: *опитування, бесіда, доповідь;*

методи письмового контролю: *самостійна робота, творче завдання, розв'язування тестів.*

методи самоконтролю: *самостійний пошук помилок; самооцінювання; самоаналіз.*

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Підприємство в ринковій економіці.

Поняття і характерні риси підприємства, основні види його діяльності. Види підприємств, їх характеристика. Об'єднання підприємств.

Тема 2. Економічна характеристика продукції підприємства.

Загальна характеристика та методи вимірювання продукції. Характеристика видів продукції. Поняття номенклатури та асортименту продукції. Товарна політика підприємства.

Тема 3. Трудові ресурси підприємства.

Сутність понять «трудові ресурси» та «персонал підприємства». Структура персоналу підприємства. Показники наявності та руху персоналу. Продуктивність праці та чинники, які на неї впливають. Кадрова політика підприємства.

Тема 4. Майнові ресурси (активи) підприємства.

Сутність активів підприємства. Сутність, класифікація та особливості основних засобів підприємства. Методичні інструменти оцінки стану, руху та ефективності використання основних засобів підприємства. Оборотні активи підприємства: сутність та класифікація. Нематеріальні активи.

Тема 5. Фінансові ресурси (капітал) підприємства.

Фінансові ресурси підприємства: сутність, склад та джерела формування. Власний капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції та особливості формування. Позиковий капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції та особливості формування.

Тема 6. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції.

Сутність понять «витрати» та «собівартість продукції». Класифікація витрат підприємства. Показники собівартості продукції та порядок їх обчислення. Кошторис витрат виробництва: поняття, склад, методика складання. Резерви оптимізації витрат підприємства.

Тема 7. Фінансово-майновий стан підприємства та методика його оцінювання.

Сутність та види фінансового аналізу. Методи та інструментарій фінансового аналізу. Поняття фінансово-майнового стану підприємства та аналіз його основних елементів. Характеристика показників оцінки фінансової стійкості та ділової активності підприємства.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
Тема 1. Підприємство в ринковій економіці.	18	2	2	14
Тема 2. Економічна характеристика продукції підприємства.	17	2	4	11
Тема 3. Трудові ресурси підприємства.	17	2	4	11
Тема 4. Майнові ресурси (активи) підприємства.	17	2	4	11
Тема 5. Фінансові ресурси (капітал) підприємства.	17	2	4	11
Тема 6. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції.	17	2	4	11
Тема 7. Фінансово-майновий стан підприємства та методика його оцінювання.	17	2	4	11
Усього годин	120	14	26	80

8. Теми практичних занять

Назви тем	Кількість годин
	075МАР 6д 2024
Тема 1. Підприємство в ринковій економіці.	2
Тема 2. Економічна характеристика продукції підприємства.	4
Тема 3. Трудові ресурси підприємства.	4
Тема 4. Майнові ресурси (активи) підприємства.	4
Тема 5. Фінансові ресурси (капітал) підприємства.	4
Тема 6. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції.	4
Тема 7. Фінансово-майновий стан підприємства та методика його оцінювання.	4
Усього годин	26

9. Теми самостійної роботи

Назви тем	Кількість годин
	075МАР_бд_2024
Тема 1. Підприємство в ринковій економіці.	14
Тема 2. Економічна характеристика продукції підприємства.	11
Тема 3. Трудові ресурси підприємства.	11
Тема 4. Майнові ресурси (активи) підприємства.	11
Тема 5. Фінансові ресурси (капітал) підприємства.	11
Тема 6. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції.	11
Тема 7. Фінансово-майновий стан підприємства та методика його оцінювання.	11
Усього годин	80

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота з дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» не передбачена.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання
ПРН 4. Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.	Опитування, тести, виконання практичних завдань, підготовка реферату, презентації
ПРН 19. Знати основи економіки та фінансів, вміти оцінювати результати підприємницької діяльності.	
ПРН 20. Планувати розвиток організації в напрямі підвищення економічної ефективності її діяльності та конкурентоспроможності.	

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях впродовж семестру у формі усного опитування, розв'язування тестів, виконання реферату/презентації.

Формою семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим і навчальним планом є залік.

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання навчальної дисципліни та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом.

Мінімальний пороговий рівень оцінки за програмним результатом навчання не може бути нижчим за 60 % від підсумку максимально можливої кількості балів.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування	Розв'язування тестів	Виконання вправ на практичних заняттях	Написання рефератів, презентація	
Тема 1. Підприємство в ринковій економіці.	2	3	5		10
Тема 2. Економічна характеристика продукції підприємства.	2	3	5		10
Тема 3. Трудові ресурси підприємства.	2	3	5		10
Тема 4. Майнові ресурси (активи) підприємства.	2	3	5		10
Тема 5. Фінансові ресурси (капітал) підприємства.	2	3	5		10
Тема 6. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції.	2	3	5		10
Тема 7. Фінансово-майновий стан підприємства та методика його оцінювання.	2	3	5		10
Написання рефератів, презентацій				30	30
Разом	14	21	35	30	100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

Шкала та критерії оцінювання опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
2,0	Демонструє високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
1,5	Демонструє достатній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
1,0	Демонструє задовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
0,5-0	Демонструє низький рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
3,0	Демонструє високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
2,5	Демонструє достатній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
1,5	Демонструє задовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
1-0	Демонструє низький рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях:

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Відповіді вірні, супроводжувалися практичними прикладами та власними роздумами з теми заняття. Висока активність на занятті. Здобувач демонструє високий рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
4	Відповіді загалом вірні, але містять деякі помилки / простежуються прогалини в теоретичній підготовці здобувача. Здобувач достатньо активний на занятті. Загалом, здобувач демонструє достатній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
3	Відповіді містять ряд помилок, здобувач не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, йому складно сформулювати комплексне рішення щодо поставленого завдання, або він подекуди не може простежити причинно-наслідковий зв'язок. Здобувач проявляє середню активність та здійснює роботу над помилками. Загалом, здобувач демонструє середній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
1-2	Відповіді містять помилки, які є суттєвими, що здебільшого викликані недостатнім опануванням здобувача навчального матеріалу. Слабка активність на занятті, але завдання намагається виконувати. Здобувач здатний зрозуміти помилковість власних суджень чи рішення та їх причини, але готовності проводити роботу над помилками не проявляє. Загалом, здобувач демонструє задовільний рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
0,5-0	Відповіді невірні, або містять значні помилки, що здебільшого зводять завдання до того рівня, який важко оцінити. Пасивна поведінка на занятті. Здобувач виконує лише незначний обсяг поставлених перед ним / групою завдань, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання підготовки реферату/презентації

Кількість балів	Критерії оцінювання
30	Реферат/презентація відповідає програмі навчальної дисципліни (темі) за змістом; висвітлює критичний та / або креативний підхід автора щодо дослідження обраної теми; оформлений згідно встановлених вимог. Загалом, здобувач демонструє високий рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
15	Реферат/презентація відповідає програмі курсу (темі курсу) за змістом, але потребує значних доопрацювань, що унеможливило оцінювання під час проходження курсу вивчення навчальної дисципліни. Загалом, здобувач демонструє середній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
0	Реферат/презентація не відповідає програмі навчальної дисципліни за змістом, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення результатів навчання.

Форма проведення підсумкового контролю згідно навчального плану – залік.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Мультимедійний проектор, мережа Wi-Fi, платформа MS Windows 10 Pro, Windows 10 Edu, Office 365 (10000 ліцензій для студентів), Internet-браузери, Електронна бібліотека ПДАУ, Електронний репозитарій ПДАУ

13. Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне

виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Документи, що стосуються академічної доброчесності, представлені на вкладці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ Полтавського державного аграрного університету: <https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>

2. Академічна мобільність

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої/міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та/або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті.

3. Неформальна/інформальна освіта

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній/інформальній освіті перед / під час опанування даної освітньої компоненти. Здобуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, Edera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету:

<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproporyadok22.pdf>

Назви тем	Навчальна платформа	Назва курсу	Посилання на курс
Тема 2. Економічна характеристика продукції підприємства.	Prometheus	Підприємництво: Хто ваш клієнт?	https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+ENTREPRENEURSHI P101+2021_T2
Тема 7. Фінансово-майновий стан підприємства та методика його оцінювання	Prometheus	Соціальне підприємництво як шлях до фінансової сталості організацій громадянського суспільства	https://prometheus.org.ua/course/course-v1:IZ+SECS101+2021_T3

4. Дедлайни та перескладання

Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання LMS Moodle), до яких має бути виконано певне завдання.

Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на нижчий на 25% бал. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних 14,95 Мб. URL: <http://surl.li/dfxcyo>

2. Куцик В. І., Кліпкова О. І. Економіка і управління підприємствами у схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів : ЛТЕУ, 2020. 316 с.

3. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с. URL: <http://surl.li/hrizdi>

4. Лисак О.І., Андрєєва Л.О., Болтянська Л.О. Економіка підприємства: навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с. URL: <http://surl.li/dthiqc>

Допоміжні

5. Березіна Л.М., Баган Н.В. Ефективність використання ресурсів аграрних підприємств та їх технологічний менеджмент. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. №2. С. 125-128.

6. Березіна Л.М., Самойлик Ю.В., Бодрий Я.А. Ефективність праці в аграрних підприємствах: показники, тенденції, стратегія підвищення. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. Вип. 4 (82). 2019. С. 106-113.

7. Березіна Л.М., Баган Н.В., Потяженко О.М. Перспективні напрями управління ефективністю діяльності підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 5(16). С. 120 – 126.

8. Державний класифікатор України «Класифікація організаційно-правових форм господарювання». URL:<http://uazakon.com/document/tpart01/isx01822.htm>.

9. Про держану реєстрацію юридичних і фізичних осіб - підприємців: Закон України від 15 травня 2003 року №755-IV. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.

10. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 р. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.

11. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991. №959-XII. URL:<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

12. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 року №40-IX. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

13. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.

14. Про оплату праці / Закон України від 24.03.95р. № 108/ 95-ВР в редакції Закону України від 06.02.1997 № 50 / 97-ВР, зі змінами і доповненнями. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.

Інформаційні ресурси

1. Веб-сторінка Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.kiev.ua>.

2. Веб-сторінка Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.gov.ua>.

3. Веб-сторінка Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <http://www.minagro.gov.ua>.

4. Веб-сторінка Головного управління державного казначейства України. URL: <http://www.me.gov.ua/kaznach./plsq1/kaza.a.10>

5. Веб-сторінка Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>